

OPŁATY i FUNDUSZE

w ochronie środowiska

VERLAG
DASHÖFER
Literatura fachowa
dla firm i instytucji

AKTUALNOŚCI • PORADY PRAWNE • TEMAT NUMERU • FINANSE • PYTANIA I ODPOWIEDZI

Nr 8 sierpień 2008

Miesięczny serwis informacyjno-doradczy

www.dashofer.pl

Spis treści:

■ Aktualności

- **Nowe opłaty za korzystanie ze środowiska** 1

■ Porady prawne

- **Projekt wniosku i instrukcji PROW** 1
- **Koncesje na roboty budowlane i usługi – nowe możliwości finansowania zadań publicznych w ochronie środowiska** 3

■ Temat numeru

- **Cztery kolejne konkursy w V osi priorytetowej POIS** 5

■ Finanse

- **Przekroczenie norm natężenia hałasu – kara pieniężna** 8
- **Fundusze szwajcarskie** 11
- **Skąd środki na usuwanie azbestu?** 12

- **Pytania i odpowiedzi** 14

§ Aktualności

Nowe opłaty za korzystanie ze środowiska

Na stronie Ministerstwa Ochrony Środowiska pojawił się projekt rozporządzenia jednostkowych stawek opłat za korzystanie ze środowiska na 2009 rok. Stawki opłat zostały podwyższone o 2,5%.

➤ Zaproponowano następujące zmiany dotyczące opłat za gazy lub pyły wprowadzane do powietrza:

- Podwyższenie stawek opłat dla niektórych substancji zubożających warstwę ozonową (HCFCs i tertrachloru węgla)

- Wprowadzenie opłat dla substancji podlegających kontroli przez Protokół z Kioto i Ramową Konwencję Narodów Zjednoczonych.

➤ Pojawiły się dodatkowe stawki opłat za emisję do powietrza zanieczyszczeń z silników spalinowych.

➤ Zwiększenie opłat za składowanie odpadów dla niesegregowanych odpadów komunalnych ma służyć „segregacji u źródła”.

■ *Redakcja*

§ Porady prawne

Projekt wniosku i instrukcji PROW

W ostatnich tygodniach konsultowane są wzory dokumentów, które będą bardzo istotne dla wszystkich, którzy planują pozyskanie środków na inwestycje wodno-ściekowe w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich. Jest to wzór wniosku o przyznanie pomocy w ramach działania 321 „Podstawowe usługi dla gospodarstw i ludności wiejskiej” wraz z instrukcją wypełniania.

Wniosek składa się z pięciu głównych punktów:

I. Identyfikacja Wnioskodawcy

II. Opis operacji

III. Plan finansowy operacji

IV. Zestawienie rzeczowo-finansowe operacji

V. Informacja o załącznikach

Szanowni Państwo!

PPrzekazuję w Państwa ręce sierpniowy numer serwisu informacyjno-doradczygo „Opłaty i fundusze w ochronie środowiska”.

W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko ogłoszono nabór wniosków do konkursów

o dofinansowanie działań z V osi priorytetowej. W temacie numeru przeczytacie Państwo o 4 nowych konkursach w ramach działań 5.1, 5.2, 5.3 i 5.4, o tym jakich zakresów dotyczą poszczególne działania, a także kto może ubiegać się o dofinansowanie.

W dziale Finanse polecam artykuł dotyczący tematu orzecznictwa w sprawie wymierzenia kary pieniężnej za przekroczenie norm natężenia hałasu. Również w tym dziale przeczytacie Państwo o Szwajcarsko-Polskim Pro-

gramie Współpracy, którego uruchomienie planowane jest na III kwartał 2008 r.

Wierzę, że informacje zawarte w tych artykułach, jak również w pozostałych tekstach spełnią Państwa oczekiwania i okażą się pomocne w pracy.

Z wyrazami szacunku
Wydawnictwo Verlag Dashofer

Agnieszka Szewczyk
Agnieszka Szewczyk
Redaktor odpowiedzialny

Pierwszy punkt zawiera podstawowe informacje o potencjalnym beneficjencie – w przypadku gminy są standardowe, takie jak dane identyfikacyjne wnioskodawcy czy jego adres.

W punkcie opis operacji podajemy tytuł operacji, planowane cele operacji, miejsce realizacji operacji, obszar, na którym będzie realizowana operacja, zakres i koszty inwestycyjne operacji, planowany termin zakończenia etapów operacji (miesiąc/rok).

✓ WAŻNE!

Plan finansowy operacji obejmuje takie informacje, jak koszt realizacji operacji, koszty kwalifikowane etapów operacji, poziom współfinansowania operacji, wnioskowana kwota pomocy, źródła finansowania operacji.

Zestawienie rzeczowo-finansowe operacji zostało opracowane w formie oddzielnych arkuszy przygotowanych do wypełnienia. W Zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji należy wyszczególnić zakres planowanych do realizacji robót, dostaw i usług wraz z określeniem mierników rzeczowych. Zestawienie rzeczowo-finansowe należy wypełnić zgodnie z zakresem, jaki będzie realizowany w operacji.

Arkusze IV.1 należy wypełnić w przypadku realizacji operacji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

Uwzględnione są również arkusze: IV.2 – dotyczący systemu zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych i IV.3 – dotyczący operacji w zakresie wytwarzania lub dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych. Jeżeli wnioskodawca planuje realizację operacji w więcej niż jednym zakresie, wypełnia właściwe dla zaplanowanych zakresów zestawienia.

Dodatkowy arkusz ZESTAWIENIE RZECZOWO-FINANSOWE

jest zestawieniem zbiorczym operacji – Wnioskodawca wypełnia tabelę w przypadku, gdy realizuje operację w więcej niż jednym zakresie – należy wpisać sumy właściwych kwot z zestawień IV.1, IV.2, IV.3.

Jeśli przykładowo operacja będzie realizowana w zakresie z gospodarki wodno-ściekowej, Wnioskodawca wypełnia jedynie zestawienie IV.1. Natomiast jeżeli operacja będzie realizowana w zakresie gospodarki wodno-ściekowej oraz zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych, Wnioskodawca wypełnia zestawienie IV.1, IV.2 oraz IV. ZESTAWIENIE RZECZOWO-FINANSOWE.

W przypadku inwestycji polegającej na zakupie np. samochodu, kontenerów na śmieci, sprzętu komputerowego, oprogramowania, należy załączyć wypełniony Opis zadań wymienionych w zestawieniu rzeczowo-finansowym. Opisu zadań nie wypełnia się w przypadku robót budowlanych wymienionych w kosztorysie.

✓ WAŻNE!

Koszty planowane do poniesienia na realizację operacji należy przedstawić w podziale na Koszty inwestycyjne (Ki) oraz Koszty ogólne (Ko).

W ramach Kosztów inwestycyjnych należy wymienić poszczególne elementy operacji – zadania lub grupy zadań. Nazwę zadania lub grupy zadań realizowanych w ramach operacji należy umieścić w nagłówku każdej części Zestawienia rzeczowo-finansowego operacji w kolejnych wierszach np.:

- 1) roboty budowlane (np. budowa sieci wodociągowych wraz z stacją uzdatniania wody);
- 2) zakup, dostawy i montaż maszyn i urządzeń (np. zakup hydroforów, zakup odżelaziaczy);
- 3) usługi, których przedmiotem nie są roboty budowlane lub dostawy.

Poszczególne pozycje zadań lub grupy zadań realizowanych w ramach operacji należy opisać w taki sposób, żeby możliwa była identy-

NASI STALI EKSPERCI:

Paulina Grabowska, prawnik. Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, aplikant radcowski w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Warszawie. Ukończyła Szkołę Prawa Amerykańskiego oraz Szkołę Prawa Brytyjskiego i Europejskiego przy Uniwersytecie Warszawskim. Absolwentka studiów podyplomowych „Zarządzanie i finanse w przedsiębiorstwie” w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Obecnie pracownik dużej kancelarii.

dr Michał Kuliński, prawnik. Wykształcenie: Uniwersytet Jagielloński – Wydział Prawa i Administracji (1996-1998), Uniwersytet Warszawski – Wydział Prawa i Administracji (1998 – ukończony w 2001 r.), Centrum Prawa Amerykańskiego – Levin College of Law University of Florida przy WPiA UW, Studium Bezpieczeństwa Narodowego przy Instytucie Stosunków Międzynarodowych UW. Pracuje nad doktoratem w Instytucie Prawa Międzynarodowego Uniwersytetu Warszawskiego. Jest pracownikiem firmy Prawniczej „Smoktunowicz&Falandysz”.

Krzysztof Choromański, współwłaściciel i Członek Zarządu Biura Konsultacyjnego KOBİKO Sp. z o.o. odpowiedzialny za zarządzanie projektami (ekonomiczne zagadnienia ochrony środowiska oraz przygotowanie i realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie infrastruktury ochrony środowiska i gospodarki komunalnej).

fikacja mierników rzeczowych (jednostki miary, ilość).

Dla robót budowlanych, ujętych w Zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji należy sporządzić Kosztorys inwestorski wraz z tabelą elementów scalonych i załączyć go do Wniosku.

W wiersze należy wpisać odpowiednio rodzaje robót, dostaw i montażu maszyn i urządzeń, usług, zgodnie z tabelą elementów scalonych. W przypadku zakupu w wiersze należy wpisać nazwę towaru, bez podawania szczegółowych parametrów, zgodnie z załącznikiem Opis zadań.

Wartość kosztów ogólnych prze-

kracząca 10% wartości kosztów stanowi koszt niekwalifikowalny i nie jest ujmowana w Zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji.

W przypadku Wnioskodawcy, dla którego VAT nie będzie kosztem kwalifikowanym, w odpowiednie pola wpisujemy „0”.

Zestawienia muszą być podpisane przez osobę reprezentującą Wnioskodawcę albo przez pełnomocnika w wyznaczonym do tego miejscu.

Jeżeli w wyniku przeprowadzonych postępowań o zamówienia publiczne uległa zmianie wysokość poszczególnych pozycji kosztów kwalifikowalnych o więcej niż 10%, z wyjątkiem kosztów ogólnych, to

Wnioskodawca jest zobowiązany do przedstawienia poprawionego zestawienia rzeczowo-finansowego operacji.

W części V – Informacja o załącznikach zestawione zostały wszystkie wymagane załączniki.

Możliwe jest, że po konsultacjach wzór wniosku zostanie zmieniony, ale większa część wniosku i instrukcji będzie najprawdopodobniej wymagana w przedstawionym kształcie. Zatem już dziś można zorientować się, jakie problemy mogą być związane z opracowaniem wniosku. ■

Krzysztof Choromański

Porady prawne

Koncesje na roboty budowlane i usługi – nowe możliwości finansowania zadań publicznych w ochronie środowiska

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej i związana z tym możliwość wykorzystywania środków pochodzących z funduszy strukturalnych znacznie poprawiło zdolność administracji do realizowania zadań publicznych. Jednak skala niezbędnych do realizacji zadań sprawia, że zarówno środki europejskie są niewystarczające, jak i wielu samorządom ze środków, które mają do dyspozycji, trudno wygenerować niezbędny wkład własny.

Często jedynym wyjściem w tej sytuacji będzie większe niż dotychczas wykorzystanie środków prywatnych. Pozwoli to zwiększyć pulę środków, jakimi samorzady będą dysponować przy realizacji projektów inwestycyjnych. Dotyczy to również projektów realizowanych w obszarze ochrony środowiska – na przykład kapitałochłonnych inwestycji w zakresie gospodarki ściekowej, poprawy efektywności

energetycznej, co zmniejsza emisję do powietrza, a także inwestycji w zakresie gospodarki odpadowej. 25 lipca 2008 r. rządowy projekt Ustawy o koncesji na roboty budowlane lub usługi został skierowany do Komisji Infrastruktury, z zaleceniem osiągnięcia opinii Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej.

WAŻNE!

Powyższy projekt ma za zadanie wprowadzić do porządku prawnego regulacje dotyczące koncesji na roboty budowlane i koncesji na usługi, które mają się przyczynić, uwzględniając rozwiązania prawa wspólnotowego, do rozszerzenia prawnych możliwości realizacji zadań publicznych.

Uzasadnienie projektu wskazuje, że głównym celem projektu Ustawy o koncesji na roboty budowlane i usługi jest stworzenie nowych możliwości wykonywania zadań

publicznych przez zaangażowanie środków prywatnych i wykorzystanie potencjału prywatnych podmiotów. Autorzy projektu podkreślają, że obowiązkiem władz jest przyjęcie takich regulacji, które z jednej strony zabezpieczą interes publiczny oraz uwzględnią obowiązujące prawo, zarówno krajowe, jak i wspólnotowe, z drugiej otworzą możliwie szerokie spektrum działalności, pozwalające łączyć wiedzę, doświadczenie i kapitał publiczny z prywatnym.

Jak dotąd najbardziej powszechnym sposobem realizacji zadań publicznych jest ich powierzanie do wykonania zgodnie z przepisami dotyczącymi udzielania zamówień publicznych. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych przewiduje, że jedną z możliwości realizacji zadań publicznych jest ich wykonywanie w drodze koncesji na roboty budowlane. Mimo że regulacje te istnieją od 2004 r.,

rynek koncesji na roboty budowlane pozostaje niewykorzystany – głównie ze względu na odrębność przewidzianej procedury (art. 129 ust. 7 ustawy). Natomiast w obowiązującym polskim porządku prawnym nie przewiduje się w ogóle możliwości udzielania koncesji na usługi.

✓ WAŻNE!

Prawo wspólnotowe przewiduje możliwość powierzania realizacji zadań publicznych na podstawie koncesji.

Definicje koncesji są przewidziane w Dyrektywie 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi. W przypadku zamówienia publicznego na roboty budowlane dyrektywa reguluje w sposób szczegółowy postępowanie zamawiającego, mające na celu wyłonienie zainteresowanego podmiotu, z którym zostanie zawarta umowa. Inaczej jest w przypadku koncesji na roboty budowlane.

Zakresem dyrektywy objęte są koncesje na roboty budowlane, których wartość wynosi co najmniej 5 150 000 euro.

W przypadku takiej koncesji zamawiający ma obowiązek stosowania przepisów dyrektywy dotyczących w szczególności publikacji ogłoszeń w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej oraz wyznaczenia odpowiedniego terminu na złożenie wniosku o dopuszczenie do udziału w postępowaniu. Dyrektywa nie reguluje przebiegu postępowania o zawarcie umowy koncesji, pozostawiając w tym zakresie swobodę państwom członkowskim. Wybór koncesjonariusza może więc mieć miejsce w trybie procedury przewidzianej w Dyrektywie (otwartej, ograniczonej, dialogu konkurencyjnym lub negocjacjach z ogłoszeniem) bądź innej, przewidzianej prawem krajowym. Koncesje na usługi

zostały w ogóle wyłączone spod obowiązku stosowania Dyrektywy. Oznacza to, że w odróżnieniu od rygorystycznych procedur udzielania zamówień publicznych ustanowionych w przepisach dyrektywy państwa członkowskie Unii Europejskiej mają dużą swobodę w kształtowaniu przepisów krajowych w zakresie wyboru koncesjonariusza. Wprowadzenie do porządku prawnego regulacji dotyczących koncesji na roboty budowlane i koncesji na usługi przyczyni się do rozszerzenia prawnych możliwości realizacji zadań publicznych.

Projekt ustawy zakłada, że koncesjonariusz na podstawie odpłatnej umowy koncesji, zawieranej z koncesjodawcą, zobowiązuje się do wykonania przedmiotu koncesji za wynagrodzeniem, które stanowi w przypadku:

- koncesji na roboty budowlane – wyłącznie prawo do korzystania z obiektu budowlanego albo takie prawo wraz z płatnością koncesjodawcy;
- koncesji na usługi – wyłącznie prawo do korzystania z usługi albo takie prawo wraz z płatnością koncesjodawcy.

Kolejny ustęp stanowi, że płatność koncesjodawcy na rzecz koncesjonariusza nie może prowadzić do odzyskania całości związanych z wykonywaniem koncesji nakładów poniesionych przez koncesjonariusza. Koncesjonariusz ponosi w zasadniczej części ryzyko ekonomiczne wykonywania koncesji.

Z zapisów projektu wynika, że koncesja ma być w założeniu metodą wykonywania zadań publicznych, w której ryzyko ekonomiczne powodzenia przedsięwzięcia w zasadniczej części zostaje przeniesione na podmiot prywatny. Znajdzie ona zastosowanie w przypadkach, w których odbiorcą świadczenia mogą być osoby trzecie, tj. faktyczni użytkownicy przedmiotu koncesji.

W sytuacji, gdy odbiorcą świadczenia jest podmiot, który to świadczenie zamawia, będziemy mieli do czynienia z zamówieniem publicznym. Koncesja oznacza umowę tego samego rodzaju, co zamówienie publiczne, z wyjątkiem faktu, że wynagrodzenie za wykonanie roboty budowlanej lub świadczenie usługi stanowi albo wyłącznie prawo do korzystania z takiego obiektu budowlanego lub usługi, albo takie prawo wraz z płatnością koncesjodawcy.

Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości dostarcza wyjaśnień pomagających odróżnić koncesje od tradycyjnej definicji zamówienia publicznego. W sprawie C-324/98 Telaustria (ETS z dnia 7 grudnia 2000 r.) oraz w postanowieniu C-358/00 Buchhandler (ETS z dnia 30 maja 2002 r.) mowa jest o tym, że koncesję odróżnia od zamówienia to, że „(...) wynagrodzeniem za realizację zadania w drodze koncesji może być możliwość eksploatacji (wykorzystywania) przedmiotu koncesji w zamian za pobieranie opłat”. Koncesja występuje więc, gdy ustalony sposób wynagrodzenia opiera się na uprawnieniu koncesjonariusza do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie oferowanych przez niego usług i oznacza, że ponosi on ryzyko związane z prowadzeniem działalności w tym zakresie.

Ze względu na duże zainteresowanie, KE wydała akt prawny interpretujący udzielanie koncesji: „Commission Interpretative Communication On Concessions Under Community Law“. KE wyraźnie podkreśla, że kontrakt, który nie zawiera ryzyka związanego z zarządzaniem i utrzymaniem budowy, a następnie obiektu, powinien być traktowany jako zamówienie na roboty budowlane. Okres eksploatacji daje możliwość wypracowania takiego zysku, aby pokryć zarówno koszt wykonanej inwestycji, jak i ryzyko tech-

niczne czy finansowe. Do ryzyka związanego z budową obiektów budowlanych dochodzi ryzyko utrzymania obiektów w należytym stanie, umożliwiającym po pierwsze użytkowanie ich i pobieranie opłat od użytkowników, a po drugie, po określonym w kontrakcie terminie przejście przez instytucję udzielającą kontraktu w pełni funkcjonalnego obiektu. Jest to zgodne z ideą koncesji, aby po wykonaniu kontraktu inwestycja nie była zupełnie wyeksploatowana, ale aby instytu-

cja publiczna stała się właścicielem zbudowanego obiektu i mogła go dalej użytkować. Wynika z tego, że od podziału ryzyka między zamawiającym a wykonawcą zależy, czy będziemy mieli do czynienia z koncesją czy też z zamówieniem na roboty budowlane.

Przyjęcie przez ustawodawcę projektu Ustawy o koncesji na roboty budowlane lub usługi pozwoli wykonywać zadania publiczne we współpracy z podmiotami prywat-

nymi w sposób, który będzie atrakcyjny dla obu stron umowy koncesji. Rozwiązanie na gruncie prawa polskiego wydawać się może nowatorskie, jest to jednak rozwiązanie znane prawu wspólnotowemu. Zastosowanie go pozwala wykorzystać dobre praktyki istniejące w innych państwach Unii Europejskiej, przenosząc je do krajowego porządku prawnego. ■

Krzysztof Choromański

Temat numeru

Cztery kolejne konkursy w V osi priorytetowej POiŚ

Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych, instytucja wdrażająca dla priorytetu V Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych Programu Infrastruktura i Środowisko 2007-2013, ogłosiło nabór wniosków do konkursów o dofinansowanie w ramach działań 5.1, 5.2, 5.3 oraz 5.4.

Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych jest jednostką organizacyjną Lasów Państwowych, która rozpoczęła działalność 1 listopada 2006 r. Działalność Centrum nadzoruje Rada CKPŚ, w której skład wchodzi przedstawiciele Ministerstwa Środowiska, Ministerstwa Finansów oraz organizacji pozarządowych.

Centrum powierzono obowiązki Instytucji Wdrażającej dla V osi priorytetowej „Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych”. W ramach Priorytetu V – Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko finansowane będą działania na rzecz ochrony przyrody i edukacji ekologicznej w podziale na cztery działania.

Głównym celem V osi priorytetowej jest ograniczenie degradacji środo-

wiska naturalnego oraz strat jego zasobów i zmniejszenia różnorodności biologicznej. W okresie 2007-2013 na realizację V osi priorytetowej planuje się przeznaczenie kwoty 105 mln euro, z czego 89 mln euro stanowią środki Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego).

Dotychczas Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych ogłosiło dwa konkursy (o czym informowaliśmy w poprzednim numerze):

- Konkurs 1/2008: Ochrona gatunków i siedlisk *in-situ*.
- Konkurs 2/2008: Szkolenia oraz aktywna edukacja dla grup zawodowych wywierających największy wpływ na przyrodę i środowisko.

W pierwszym konkursie wnioski można składać jeszcze do końca sierpnia, a w drugim do 25 sierpnia.

Obecnie ogłoszone zostały konkursy na projekty w zakresie:

- Budowy lub modernizacji małej infrastruktury, służącej zabezpieczeniu obszarów chronionych przed nadmierną i niekontrolowaną presją turystów – kwota przeznaczona na konkurs to 6 mln PLN. Nabór wniosków odbywa

się w terminie od 28 sierpnia 2008 r. do 6 października 2008 r. do godz. 16.00.

- Przywracania drożności i poprawy funkcjonowania korytarzy ekologicznych, w tym korytarzy umożliwiających funkcjonowanie sieci Natura 2000 – kwota przeznaczona na konkurs to 25 mln PLN. Nabór wniosków odbywa się w terminie od 28 sierpnia 2008 r. do 20 października 2008 r. do godz. 16.00.
- Opracowania krajowych programów ochrony wybranych gatunków lub siedlisk przyrodniczych – kwota przeznaczona na konkurs 7 mln PLN. Nabór wniosków odbywa się w terminie od 25 sierpnia 2008 r. do 25 września 2008 r. do godz. 16.00.
- Działań edukacyjnych skierowanych do społeczności lokalnych na obszarach chronionych – kwota przeznaczona na konkurs to 3 mln PLN. Nabór wniosków odbywa się w terminie od 28 sierpnia 2008 r. do 29 września 2008 r. do godz. 16.00.

KONKURS nr 3/2008: Budowa lub modernizacja małej infrastruktury służącej zabezpieczeniu obszarów chronionych przed nadmierną i niekontrolowaną presją turystów – celem działania

jest przywracanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i ostoi gatunków na obszarach chronionych wraz z zachowaniem zagrożonych wyginięciem gatunków oraz różnorodności biologicznej przez ich zabezpieczenie przed nadmierną i niekontrolowaną presją turystów.

WAŻNE!

W ramach konkursu finansowane będą kompleksowe projekty dotyczące budowy i/lub modernizacji małej infrastruktury, służącej zabezpieczeniu obszarów chronionych przed nadmierną presją turystów. Główny nacisk zostanie położony na odsunięcie głównego nurtu ruchu turystycznego od najcenniejszych i najbardziej zagrożonych ostoi gatunków i siedlisk na danym obszarze.

Priorytetowo traktowane będą projekty dotyczące zabezpieczenia obszarów Natura 2000 oraz obszarów chronionych o statusie międzynarodowym.

Przykładowe rodzaje projektów: budowa lub modernizacja małej infrastruktury służącej zabezpieczeniu obszarów chronionych przed nadmierną i niekontrolowaną presją turystów, w tym: budowa ścieżek dydaktycznych, ścieżek rowerowych, szlaków, parkingów, punktów widokowych, wież widokowych, zadaszeń.

Wsparcie będą mogły uzyskać projekty, w których główny zakres prac dotyczy budowy lub modernizacji małej infrastruktury służącej odsunięciu ruchu turystycznego od miejsc występowania zagrożonych gatunków lub siedlisk, tzn. co najmniej 50% wydatków kwalifikowanych w ramach planowanego budżetu zostanie poniesionych na budowę/modernizację małej infrastruktury, która umożliwi kanalizację ruchu turystycznego.

Do puli ww. działań mogą być zaliczone: planowanie i przygotowanie

do realizacji działań terenowych; wydatki związane z przygotowaniem i uzyskaniem wymaganych prawem uzgodnień, pozwoleń i decyzji administracyjnych; zakup materiałów budowlanych; wydatki związane z budową/modernizacją elementów małej infrastruktury turystycznej; zakup sprzętu (pod warunkiem, że jest on niezbędny do wykonania prac, a jego zakup jest bardziej efektywny kosztowo niż wynajem na czas budowy); wykup gruntu pod warunkiem, że wymienione wydatki umożliwiają realizację działań terenowych służących odsunięciu presji od zagrożonych gatunków lub siedlisk.

O dofinansowanie projektów mogą się ubiegać:

- jednostki rządowe, samorządowe,
- podmioty sprawujące nadzór lub zarządzające ochroną obszarów chronionych,
- parki narodowe,
- parki krajobrazowe i ich zespoły,
- organizacje pozarządowe,
- jednostki organizacyjne Lasów Państwowych,
- wojewodowie,
- urzędy morskie,
- ogrody botaniczne,
- ogrody zoologiczne,
- instytucje naukowe oraz jednostki badawczo-rozwojowe, w tym szkoły wyższe oraz ich jednostki organizacyjne,
- grupy wyżej wymienionych podmiotów ze wskazaniem beneficjenta wiodącego.

KONKURS nr 4/2008: Zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych – celem działania jest przywracanie drożności korytarzy ekologicznych umożliwiających przemieszczanie się zwierząt i funkcjonowanie populacji w skali kraju.

W ramach konkursu będą finansowane kompleksowe projekty służące udrożnieniu korytarzy ekologicznych, mających na celu zapewnienie

funkcjonowania populacji gatunków w skali Europy i kraju. Główny nacisk zostanie położony na odtwarzanie drożności zakłóconej przez istniejącą infrastrukturę techniczną oraz na przywracanie lub poprawę drożności korytarzy ekologicznych zapewniających prawidłowe funkcjonowanie sieci Natura 2000. Priorytetowo traktowane będą projekty usytuowane w miejscach kluczowych dla utrzymania spójności sieci NATURA 2000. Do priorytetowych zaliczają się również przedsięwzięcia charakteryzujące się kompleksowym podejściem do rozwiązywania problemu niedrożności korytarzy ekologicznych.

Przykładowe rodzaje projektów:

- Przywracanie drożności i poprawa funkcjonowania korytarzy ekologicznych, w tym korytarzy umożliwiających funkcjonowanie sieci Natura 2000.
- Zniesienie lub ograniczenie barier dla przemieszczania się zwierząt, które tworzy istniejąca infrastruktura techniczna.

Wsparcie będą mogły uzyskać kompleksowe projekty, w których co najmniej 50% wydatków kwalifikowanych w ramach planowanego budżetu zostanie poniesionych na udrożnienie korytarza migracyjnego, rozumiane jako konkretne czynności mające na celu usunięcie barier dla przemieszczania się zwierząt lub poprawę funkcjonowania korytarzy ekologicznych. Do puli ww. działań mogą być zaliczone m.in.: planowanie i przygotowanie do realizacji działań terenowych; nadzór merytoryczny nad realizacją działań terenowych; wydatki związane z przygotowaniem i uzyskaniem wymaganych prawem uzgodnień, pozwoleń i decyzji administracyjnych; zakup materiałów budowlanych; wydatki związane z budową/modernizacją urządzeń ułatwiających przemieszczanie się zwierząt; zakup sprzętu (pod warunkiem, że jest on niezbędny

do wykonania prac, a jego zakup jest bardziej efektywny kosztowo niż wynajem na czas budowy); wykup gruntu, pod warunkiem, że wymienione wydatki umożliwiają realizację działań terenowych związanych z przywracaniem drożności korytarzy ekologicznych.

O dofinansowanie projektów mogą się ubiegać:

- zarządcy dróg i linii kolejowych,
- właściwe jednostki rządowe i samorządowe,
- parki narodowe i krajobrazowe,
- organizacje pozarządowe,
- instytucje naukowe oraz jednostki badawczo-rozwojowe, w tym szkoły wyższe oraz ich jednostki organizacyjne,
- grupy wyżej wymienionych podmiotów ze wskazaniem beneficjenta wiodącego.

KONKURS nr 5/2008: Krajowe programy ochrony wybranych gatunków lub siedlisk przyrodniczych – celem jest wsparcie procesu opracowania planów ochrony zagrożonych gatunków lub siedlisk przyrodniczych.

W ramach konkursu dofinansowanie otrzymają projekty mające na celu opracowanie kompletnej dokumentacji, niezbędnej do zarządzania siedliskiem lub gatunkiem. Przygotowywane programy ochrony powinny stanowić spójną, długookresową strategię ochrony gatunku lub siedliska w skali całego kraju.

Priorytetowo traktowane będą programy dotyczące ochrony siedlisk i gatunków zagrożonych wyginięciem oraz gatunków i siedlisk, dla których konieczne jest pilne wykonanie programu ochrony ze względu na pogarszający się ich stan.

Przykładowe rodzaje projektów: Opracowywanie krajowych programów ochrony wybranych gatunków lub siedlisk przyrodniczych.

Wsparcie będą mogły uzyskać kompleksowe projekty, w których co najmniej 50% wydatków kwalifikowanych w ramach planowanego budżetu zostanie poniesionych na opracowanie dokumentacji niezbędnej do skutecznego zarządzania siedliskiem lub gatunkiem. Do puli ww. działań mogą być zaliczone m.in.: planowanie i przygotowanie do realizacji działań terenowych służących do zgromadzenia potrzebnej dokumentacji przyrodniczej, nadzór merytoryczny nad realizacją działań terenowych oraz realizacja konsultacji społecznych z zainteresowanymi grupami.

O dofinansowanie projektów mogą się ubiegać:

- jednostki sprawujące nadzór nad obszarami chronionymi,
- urzędy morskie,
- jednostki rządowe,
- instytucje naukowe,
- organizacje pozarządowe,
- jednostki organizacyjne Lasów Państwowych,
- grupy wyżej wymienionych podmiotów ze wskazaniem beneficjenta wiodącego.

KONKURS nr 6/2008: Działania edukacyjne skierowane do społeczności lokalnych na obszarach chronionych – celem konkursu jest zwiększenie świadomości w zakresie potrzeby i właściwych metod ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu.

W ramach konkursu wspierane będą działania edukacyjne skierowane do społeczności lokalnych zamieszkujących obszary chronione lub ich bezpośrednie sąsiedztwo. Szczególny nacisk położony zostanie na kształtowanie postaw ekologicznych mieszkańców terenów należących do sieci Natura 2000.

Realizacja projektów powinna zapewnić zwiększony poziom zrozumienia i akceptacji zasad ochrony przyrody wśród społeczności lokal-

nych oraz rozwinać pozytywne emocjonalne postawy wobec środowiska naturalnego.

Dobór tematów powinien być ukierunkowany na rozszerzanie wiedzy z zakresu lokalnych i regionalnych zasobów przyrodniczych, metod ochrony środowiska naturalnego, w tym w szczególności zasobów przyrodniczych, możliwości społecznego, gospodarczego i przyrodniczego rozwoju obszarów chronionych przy zachowaniu walorów przyrodniczych i krajobrazowych, korzyści (w tym finansowych) wynikających z ochrony przyrody, wpływu zachowanych zasobów przyrodniczych na jakość życia. Istotnym aspektem jest usprawnienie komunikacji między decydentami a społecznościami lokalnymi oraz wypracowanie metod rozwiązywania konfliktów społecznych na obszarach chronionych. Realizacja projektów powinna doprowadzić do wzrostu aktywności i osobistego zaangażowania mieszkańców obszarów chronionych w działania na rzecz ochrony przyrody.

Przykładowe rodzaje projektów:

- Działania edukacyjne skierowane do społeczności lokalnych na obszarach chronionych.

W ramach konkursu przewiduje się finansowanie działań ukierunkowanych na komunikację oraz przekazywanie informacji. Wydatki związane z wytworzeniem lub zakupem środków trwałych lub nieruchomości nie mogą przekroczyć 10% wydatków kwalifikowanych w ramach planowanego budżetu projektu, pod warunkiem, że są one niezbędne dla realizacji działań edukacyjnych realizowanych w ramach projektu i jednocześnie efektywne kosztowo.

Wsparcie będą mogły uzyskać projekty, których główny zakres dotyczy zagadnień edukacyjnych skierowanych do społeczności lokalnych na obszarach chronionych, tzn. że

co najmniej 50% wydatków kwalifikowanych w ramach planowanego budżetu projektu powinno dotyczyć przygotowania i realizacji działań wymienionych w opisie konkursu.

O dofinansowanie projektów mogą się ubiegać:

- jednostki rządowe i samorządowe,
- organizacje pozarządowe,
- parki narodowe,
- parki krajobrazowe i ich zespoły,
- wojewódzcy konserwatorzy przyrody,
- Policja,
- Służba Celna,
- Straż Graniczna,
- Straż Pożarna,
- jednostki organizacyjne Lasów Państwowych,
- ośrodki edukacji ekologicznej,
- instytucje naukowe oraz badawczo-rozwojowe, w tym szkoły wyższe lub ich jednostki organizacyjne,

- instytucje oświatowe,
- grupy wyżej wymienionych podmiotów ze wskazaniem beneficjenta wiodącego.

WAŻNE!

W poszczególnych konkursach projekty mogą być współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego do wysokości 85% wydatków kwalifikowanych całego projektu.

Wkład własny Wnioskodawcy, którego wartość nie może być niższa niż 15% wydatków kwalifikowanych, mogą stanowić: środki z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego, środki prywatne lub inne środki publiczne, pod warunkiem, że środki te nie pochodzą z programów współfinansowanych przez Unię Europejską.

Beneficjent, będący jednostką samorządu terytorialnego, lub jego jednostka podległa musi zapewnić wkład w wysokości przynajmniej 5% wydatków kwalifikowanych w postaci środków własnych lub pożyczek. Środki te nie mogą być zastępowane środkami pochodzącymi z części budżetowych poszczególnych dysponentów, funduszy celowych lub innych środków publicznych.

Minimalna wartość projektu wynosi 400 tys. PLN.

W przypadku budowy przejść dla dużych i średnich ssaków minimalna wartość projektu wynosi 2 mln PLN.

Maksymalna wartość projektu wynosi 25 mln euro. ■

Krzysztof Choromański

Finanse

Przekroczenie norm natężenia hałasu – kara pieniężna

Zgodnie z wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 1 marca 2006 r. II OSK 574/05 (publ. OSN rok 2006, Nr 10, poz. 120, str. 557) „analiza przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.) nie daje podstaw prawnych do twierdzenia, że przekroczenie norm należy stwierdzać na podstawie kontroli lub innych ustaleń organu i jednocześnie pomiarów dokonywanych przez podmiot korzystający ze środowiska, nawet w sytuacji, gdy jest on zobowiązany do dokonywania ciągłych pomiarów”.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie (WSA) oddalił skargę złożoną przez „ABC” z siedzibą w P. na decyzję Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, którą utrzymana została w mocy decyzja

Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Warszawie w przedmiocie wymierzenia kary biegnącej za przekroczenie przez spółkę „ABC” dopuszczalnego poziomu hałasu. W uzasadnieniu orzeczenia Sąd I instancji przyjął, że kara biegnąca ustalona na podstawie kontroli hałasu wymierzona została prawidłowo.

Oddalając skargę, WSA wskazał, iż spełnione zostały w niniejszej sprawie wszystkie warunki określone w art. 298 ust. 1 pkt 5 oraz w art. 299 ust. 1 pkt 1 Prawa ochrony środowiska. Skarżący przekroczył poziom dopuszczalnej emisji hałasu ustalony w ostatecznej decyzji Starosty P. na 50 dB w porze dziennej i 40 dB w porze nocnej. Kontrolne pomiary przeprowadzone przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie wykazały przekroczenie dopuszczalnego

poziomu hałasu o 2,9 dB w porze dnia oraz 12,4 dB w porze nocy. Z tego względu skarżąca spółka obciążona została karą biegnącą, naliczoną według stawek wskazanych w obowiązującym wówczas Obwieszczeniu Ministra Środowiska z dnia 21 października 2003 r. w sprawie wysokości stawek kar za przekroczenie warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi oraz za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu, na rok 2004 osobno dla pory dnia i osobno dla pory nocy, ustalając termin ich naliczania od dnia następnego po zakończeniu pomiarów.

Podstawa stwierdzenia przekroczenia poziomów hałasu

Skarżący wywodził, iż zgodnie z art. 299 ust. 1 Prawa ochrony środowiska możliwość stwierdzenia

przekroczenia lub naruszenia norm ochrony środowiska (w tym dopuszczalnego poziomu dźwięku) uzależniona jest od przeanalizowania zarówno wyników kontroli przeprowadzonej przez inspektora ochrony środowiska, jak i pomiarów prowadzonych przez kontrolowanego. WSA wskazał jednak, że organ wyczerpująco wyjaśnił zarówno przesłanki, jakimi kierował się, lokując punkty pomiaru tła akustycznego, jak i przyczyny faktu, iż w porze nocnej wartość tła akustycznego jest wyższa niż w porze dziennej.

Ponadto uznał, że nie ma podstaw prawnych do naliczania kary w sposób proponowany przez skarżącego. Zdaniem Sądu pierwszej instancji sposób naliczania kary polega na prostym pomnożeniu wartości przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu (liczby decybeli) przez stawkę kary przewidzianą dla przedziału przekroczenia, w którym wskazana wyżej wartość się mieści. Jeśli zatem skarżący przekroczył dopuszczalny poziom hałasu (w porze nocnej) o 12,4 dB, to te 12,4 dB należało pomnożyć przez stawkę kary obowiązującą w tamtym stanie prawnym dla przedziału naruszeń 10-15 dB.

Skarga kasacyjna

Skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego od powyższego wyroku złożyła Spółka „ABC”. Postawiono w niej m.in. zarzut, że z art. 299 ust. 1 Prawa ochrony środowiska wynika, że podstawą do ustalenia kary biegnącej może być jedynie łączne skorzystanie z obu środków dowodowych określonych w tym przepisie, tj. na podstawie kontroli, a w szczególności dokonywanych w ich trakcie pomiarów albo innych ustaleń oraz pomiarów prowadzonych przez podmiot korzystający ze środowiska, zobowiązany do dokonania takich pomiarów. Wyniki kontroli nie mogą być wystarczające dla wymierzenia

kary, w przypadku gdy podmiot korzystający ze środowiska jest również zobowiązany do prowadzenia pomiarów we własnym zakresie.

„ABC” skarżyła też sposób ustalenia wysokości przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu, który przyjęty został przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Warszawie jako podstawa wymierzenia kary biegnącej, w niniejszej sprawie nie znajduje potwierdzenia w przepisach prawa. Raport pomiaru hałasu wskazywał średni poziom tła akustycznego w porze nocnej na poziomie 47,4 dB lub 46,7 dB, w zależności od punktu pomiarowego. W takiej sytuacji już samo tło akustyczne stanowiło przekroczenie dopuszczalnych norm hałasu, co zdaniem skarżącej Spółki spowodowało, że ponosi ona odpowiedzialność i związane z tym obciążenia finansowe za okoliczności i działania zupełnie niezależne od niej.

Zaakceptowany przez Sąd sposób wyliczenia kary przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Warszawie sugeruje istnienie progresji globalnej, polegającej na tym, że po przekroczeniu określonego progu podwyższona stawka obowiązuje dla całej wartości przekroczenia. Zdaniem strony skarżącej jest to skala progresywna skokowa, co oznacza, że wyższe stawki obowiązują dopiero po przekroczeniu pewnego progu i płaci się je tylko od nadwyżki ponad pewien próg.

„ABC” powołała się również na błędy, do jakich doszło, jej zdaniem, w pomiarze hałasu oraz tła akustycznego. Referencyjny punkt pomiarowy powinien być zlokalizowany na wysokości $4,0\text{ m} \pm 0,2\text{ m}$ poza terenem, do którego władający instalacją posiada tytuł prawny. Tymczasem raport z pomiarów hałasu zlokalizował punkty pomiaru na wysokości 2 metrów. Nieprawi-

dłowa była także wysokość 3,5 metra wskazana przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Warszawie. Nieprawidłowo dokonano ponadto pomiaru tła akustycznego z uwagi na nieuwzględnienie poziomu hałasu emitowanego w pobliżu ulicy J. Dla określenia poziomu tła akustycznego zostały przyjęte punkty o około 150-200 metrów bardziej oddalone od ulicy J. niż punkty, dla których zostały ustalone przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu. Nie jest to, zdaniem Spółki, „porównywalne miejsce”. Wadliwie przyjęto także dla pory nocnej poziom tła akustycznego wyższy niż dla pory dziennej. Zdaniem strony skarżącej nie został uwzględniony jednorazowy hałas, do jakiego doszło podczas dokonywania pomiaru.

Wyrok NSA

Zgodnie z wyrokiem NSA skarga kasacyjna nie jest uzasadniona. Sąd stwierdził, że artykuł 298 ust. 2 pkt 1 Prawa ochrony środowiska wyraźnie stwierdza, że wymierzenie kary następuje przez ustalenie wymiaru kary biegnącej określającej dobową „stawkę kary”, a nie stawki kary (w liczbie mnogiej). Nie do zaakceptowania w świetle brzmienia tego przepisu jest więc sposób ustalania kary proponowany przez stronę skarżącą, polegający na zastosowaniu skali progresywnej skokowej, co pozwałoby na zastosowanie wyższej stawki dopiero po przekroczeniu pewnego progu i naliczenie kary według tej stawki tylko od nadwyżki ponad ten próg. Zdaniem Sądu żaden zapis ustawy lub obwieszczenia nie wskazuje, że karę w wyższej stawce wymierza się od nadwyżki ponad przekroczenie poziomu hałasu określonego w stawce ją poprzedzającej, a ustalony przez ustawodawcę sposób obliczania kary prowadzi więc do tego, że po przekroczeniu określonego progu decybeli wyższa stawka obowiązuje dla całej wartości przekroczenia.

Naczelny Sąd Administracyjny nie uznał również zarzutów skargi kasacyjnej dotyczących naruszenia art. 299 ust. 1 Prawa ochrony środowiska. Brzmienie tego przepisu, który wskazuje, iż wojewódzki inspektor ochrony środowiska stwierdza przekroczenie lub naruszenie na podstawie:

- 1) kontroli, a w szczególności dokonywanych w ich trakcie pomiarów albo innych ustaleń (w obecnym brzmieniu: za pomocą innych środków dowodowych),
- 2) pomiarów prowadzonych przez podmiot korzystający ze środowiska, zobowiązany do dokonania takich pomiarów, z zastrzeżeniem art. 305 ust. 1 tej ustawy, oznacza, że każdy z tych sposobów może stanowić podstawę do ustalenia kary, z zastrzeżeniem, że w tym drugim przypadku pomiary te muszą mieć charakter ciągły.

Sąd zauważył, że w sytuacji, gdy wyniki pomiarów ciągłych za pomocą uwierzytelnionych urządzeń pomiarowych, umożliwiających podmiotowi korzystającemu ze środowiska automatyczny ciągły zapis wyników, nasuwają zastrzeżenia, to stosuje się przepisy art. 299-304 Prawa ochrony środowiska, a więc stosuje się kontrolę. Ponadto ust. 2 art. 299 Prawa ochrony środowiska wskazuje wyraźnie, że jeśli wojewódzki inspektor ochrony środowiska stwierdzi w toku przeprowadzonej kontroli przekroczenia lub naruszenia, to zawiadamia podmiot korzystający ze środowiska, przekazując mu wyniki pomiarów w terminie 21 dni od wykonania pomiarów. W takim przypadku podmiot ten może w celu konfrontacji przedstawić wyniki własnych pomiarów.

Sąd uznał, że podstawę stwierdzenia przekroczenia (naruszenia) wymagań określonych decyzjami, będących podstawą wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej (art. 298), stanowią wyniki kontroli dokonanej przez organy inspekcji, a w pewnych sytuacjach wyniki pomiarów ciągłych, prowadzonych przez korzystającego ze środowiska.

Sąd stwierdził, że strona skarżąca pomiarów ciągłych w rozumieniu ustawy nie prowadziła. Jedynie, jak wynika z decyzji Starosty P. z 2 czerwca 2003 r., strona miała wykonywać pomiary kontrolne, pierwszy po wykonaniu nakazanych zabezpieczeń w terminie do 31 października 2003 r., a następne raz na dwa lata.

Zdaniem Sądu Prawo ochrony środowiska nie daje podstaw prawnych do stwierdzenia, że przekroczenie norm należy stwierdzać na podstawie kontroli lub innych ustaleń organu i jednocześnie pomiarów dokonywanych przez podmiot korzystający ze środowiska, nawet w sytuacji, gdy jest on zobowiązany do dokonywania ciągłych pomiarów.

W niniejszej sprawie strona wnosząca skargę kasacyjną kwestionowała także wysokość umiejscowienia punktu pomiarowego podczas przeprowadzania kontroli przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Warszawie. Strona skarżąca podnosiła także kwestię nieuwzględnienia w wynikach pomiaru tła akustycznego. Sąd wskazał, że wysokość umiejscowienia punktu pomiarowego jest określona w załączniku nr 7 do obowiązującego w dacie pomiaru Rozporządzenia Ministra Środowiska z 13 czerwca

2003 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji. Rozporządzenie różni dwie kategorie punktów pomiarowych: punkty referencyjne i punkty pozostałe.

WAŻNE!

Zgodnie z określonymi w rozporządzeniu kryteriami lokalizacji referencyjnych punktów pomiarowych, referencyjny punkt pomiarowy lokalizuje się na wysokości 4,0 m ± 0,2 m poza terenem, do którego władający instalacją posiada tytuł prawny.

Jeżeli w miejscu lokalizacji punktu referencyjnego znajdują się przeszkody na drodze rozprzestrzeniania się dźwięku (mur, płot, budynek), punkt sytuowany jest na wysokości minimum 0,5 m nad tą przeszkodą.

Rozporządzenie zaleca, aby każdy przypadek traktowany był indywidualnie, w zależności od wielkości zakładu, liczby źródeł oraz celu pomiarów emisji hałasu.

Powoływana przez stronę skarżącą właściwa dla lokalizacji punktu pomiarowego wysokość 4 m nad poziomem terenu przewidziana jest w rozporządzeniu w przypadku lokalizacji pozostałych punktów pomiarowych do pomiarów na obszarach przewidzianych pod zabudowę jednorodziną, wymagającą prawnej ochrony przed hałasem. Jest to szczegółowa lokalizacja, przewidziana dla konkretnego przypadku.

Sąd uznał, że z raportu pomiaru hałasu wynika, iż tło akustyczne było przedmiotem badania i zostało uwzględnione w wynikach kontroli.

Paulina Grabowska

Masz pytanie do naszych ekspertów?
Chcesz uzyskać więcej informacji na wybrany temat?
Napisz do Redakcji!
e-mail: szewczyk@dashofer.pl

Finanse

Fundusze szwajcarskie

30 czerwca 2008 r. Minister Rozwoju Regionalnego, Elżbieta Bieńkowska, zatwierdziła System zarządzania i wdrażania dla Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy. Dokument ten określa cele i zasady funkcjonowania Programu, strukturę instytucjonalną, system naboru i oceny wniosków oraz kwestie wdrożeniowe, takie jak: podpisywanie umów, przekazywanie środków finansowych, monitoring i raportowanie oraz kontrolę i audyt.

Szwajcarsko-Polski Program Współpracy jest formą bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Szwajcarię Polsce i 9 innym państwom członkowskim Unii Europejskiej, które przystąpiły do niej 1 maja 2004 r. Na mocy umowy międzynarodowej, zawartej 20 grudnia 2007 r. w Bernie, ponad 1 mld franków szwajcarskich trafi do dziesięciu nowych państw członkowskich, z czego niemal połowa (ok. 489 mln CHF, czyli ok. 310 mln euro) przeznaczona będzie na pomoc dla naszego kraju.

Celem szwajcarskiej pomocy jest zmniejszanie różnic społeczno-gospodarczych między Polską a wyżej rozwiniętymi państwami UE oraz różnic na terytorium Polski – między ośrodkami miejskimi a regionami słabo rozwiniętymi pod względem strukturalnym. O dofinansowanie projektów w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy mogą się starać instytucje sektora publicznego i prywatnego oraz organizacje pozarządowe. W ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy obowiązuje 5-letni okres zaciągania zobowiązań i 10-letni okres wydatkowania, który rozpoczął się 14 czerwca 2007 r., tj. w dniu przyznania pomocy finansowej Polsce przez Parlament Szwajcarski.

W ramach programu będzie można uzyskać wsparcie między innymi na projekty w zakresie Środowisko i infrastruktura:

- odbudowa, przebudowa i rozbudowa infrastruktury środowiskowej oraz poprawa stanu środowiska (m.in. zarządzanie odpadami stałymi, systemy energii odnawialnej, poprawa wydajności energetycznej);
- poprawa publicznych systemów transportowych;
- bioróżnorodność i ochrona ekosystemów oraz wsparcie transgranicznych inicjatyw środowiskowych.

Poziomy dofinansowania:

- do 60 proc. całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu/programu;
- do 85 proc. całkowitych kosztów kwalifikowalnych w przypadku projektów/programów otrzymujących dodatkowe środki finansowe z budżetu jednostek administracji publicznej szczebla centralnego, regionalnego lub lokalnego;
- projekty dotyczące budowy zdolności instytucjonalnych oraz pomocy technicznej, projekty realizowane przez organizacje pozarządowe oraz wsparcie finansowe, z którego korzysta sektor prywatny (linie kredytowe, gwarancje, poręczenia, udział w kapitale akcyjnym i zadłużeniu) mogą być całkowicie finansowane ze środków programu.

Uruchomienie Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy jest planowane na III kwartał 2008 r.

Na stronie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego dostępny jest formularz aplikacyjny i instrukcja jego wypełnienia. Zgodnie z dostępną informacją zamieszczone wersje

dokumentów aplikacyjnych mają charakter roboczy i stanowią podstawę do opracowania generatora wniosków, który wkrótce będzie dostępny na stronie MRR.

Zamieszczona instrukcja dotyczy wniosku aplikacyjnego o dofinansowanie dla pojedynczych projektów, programów, Funduszu Pomocy Technicznej i Funduszu Stypendialnego. Co do zasady, w pierwszej kolejności projekty (poza wnioskiem dla Funduszu Pomocy Technicznej) należy opracować w formie Zarysu Projektu. Po stronie polskiej Krajowa Instytucja Koordynująca (KIK) i Instytucje Pośredniczące są odpowiedzialne za weryfikację Zarysu projektu. Ostateczną decyzję w sprawie Zarysu projektu podejmują odpowiednie instytucje szwajcarskie – Szwajcarska Agencja Rozwoju i Współpracy (SDC) oraz Sekretariat Stanu do Spraw Gospodarczych (SECO).

W przypadku zatwierdzenia przez stronę szwajcarską Zarysu Projektu, prośba o przygotowanie Kompletniej Propozycji Projektu jest kierowana do Instytucji Realizującej. Instytucja szwajcarska może zgłosić uwagi, które muszą zostać wzięte pod uwagę podczas opracowania Kompletniej Propozycji Projektu. KIK ponosi ogólną odpowiedzialność za weryfikację projektów po stronie polskiej. Instytucja Pośrednicząca (wspierana przez Instytucję Współpracującą) przeprowadza ocenę formalną i merytoryczną Kompletniej Propozycji Projektu. Ostateczna decyzja w sprawie przyznania dofinansowania projektu jest podejmowana przez SDC lub SECO na podstawie Kompletniej Propozycji Projektu, pisma przewodniego od KIK i dokumentacji projektowej.

Wniosek aplikacyjny jest przeznaczony zarówno dla Zarysu Projektu,

jak i Kompletnej Propozycji Projektu. W przypadku Zarysu Projektu pola tekstowe wymagające wypełnienia zostały wyraźnie oznaczone. Wniosek aplikacyjny dla Zarysu Projektu przekazywany jest do Instytucji Pośredniczącej/Współpracującej w języku polskim. Niemniej jednak, jeżeli powyższy wniosek jest rekomendowany przez KIK, Instytucja wypełnienia wniosku aplikacyjnego dla Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy Pośrednicząca/Współpracująca musi zapewnić jego tłumaczenie na język angielski przez Instytucję Realizującą. Wniosek aplikacyjny wraz z dokumentacją projektową dla Kompletnej Propozycji Projektu przekazywany jest do Instytucji Pośredniczącej/Współpracującej, w języku angielskim. Wniosek aplikacyjny oraz dokumentacja projektowa przesyłane są do Ambasady Szwajcarii w Polsce, SDC lub SECO, w języku angielskim.

Wniosek składa się z siedmiu podstawowych części.

Część I. INFORMACJE OGÓLNE – rodzaj wniosku, typ projektu, obszar geograficzny, tytuł projektu, budżet projektu, planowany czas

trwania projektu, obszar priorytetowy, obszar tematyczny, rodzaj kwalifikowalnego projektu, streszczenie projektu.

Część II. OPIS INSTYTUCJI REALIZUJĄCEJ – pełna nazwa Instytucji Realizującej, forma prawna, siedziba, adres, osoba do kontaktów, zwięzły opis instytucji.

Część III. INFORMACJE O PROJEKCIE – opis projektu, wskaźniki, monitorowanie i ewaluacja wskaźników, uzasadnienie potrzeby realizacji projektu, organizacja projektu, szczegółowy harmonogram działań i koszty związane, zamówienia publiczne.

Część IV. BUDŻET-FINANSOWANIE-PLAN WYPŁAT – możliwość odzyskania podatku VAT, finansowanie projektu z funduszy UE lub innych źródeł pomocy.

Część V. FUNDUSZ NA PRZYGOTOWANIE PROJEKTÓW – złożenie wniosku o środki z Funduszu na Przygotowanie Projektów, opis projektu w ramach FPP, uzasadnienie potrzeby realizacji projektu w ramach FPP, działania i harmonogram realizacji, budżet.

Część VI. INFORMACJA I PROMOCJA – zwięzły opis (maks. 250 słów) planowanych działań informacyjnych i promocyjnych dla projektu.

Część VII. ZAŁĄCZNIKI – dla Zarysu Projektu jedynym wymaganym załącznikiem jest oryginał lub kopia, poświadczona za zgodność z oryginałem przez IR lub osobę/osoby przez nią upoważnioną, aktualny odpis z Krajowego Rejestru Sądowego lub innego właściwego dokumentu rejestrowego potwierdzającego osobowość prawną ubiegającego się o dofinansowanie, wraz z danymi osoby (osób) upoważnionej (upoważnionych) do reprezentowania IR, wydane nie wcześniej niż 6 miesięcy przed dniem złożenia Zarysu Projektu. Załączniki wymagane dla Kompletnej Propozycji Projektu wskazane zostały w Liście załączników obowiązkowych, właściwej dla danego obszaru tematycznego. Instytucja Realizująca powinna wskazać zarówno załączniki wymienione w Liście załączników obowiązkowych, jak i dodatkowe, fakultatywne dokumenty. Załączniki powinny być wyraźnie ponumerowane. ■

Krzysztof Choromański

Finanse

Skąd środki na usuwanie azbestu?

Niniejszy artykuł ma na celu przybliżenie Czytelnikom możliwości finansowania działań w zakresie usuwania azbestu, jakie zakłada projekt „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2008-2032.

Wsparcie finansowe dla usuwania azbestu

Na finansowanie działań dotyczących oczyszczania kraju z azbestu mogą być wykorzystywane środki

z krajowych funduszy ochrony środowiska. Na liście priorytetowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej planowanych do finansowania znajdują się:

- wsparcie dla przedsiębiorców i gmin w zakresie unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest,
- wspieranie opracowania dokumentacji niezbędnej do przygotowania wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć z bez-

zwrotnych środków Unii Europejskiej,

- termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej wraz z wymianą wyposażenia na energooszczędne,
- wspieranie programów dotyczących edukacji ekologicznej,
- opracowywanie programów ochrony powietrza i planów działania.

Wymienione w „POKA” jako jedno ze źródeł środki Fundacji EKOFUNDUSZ należą niestety już

do przeszłości, ponieważ EkoFundusz z dniem 30/06/2008 zakończył przyjmowanie wniosków o udzielenie dotacji.

Kolejnym wymienionym źródłem są fundusze europejskie dotyczące gospodarki odpadami, modernizacji budynków oraz infrastruktury ochrony zdrowia. Projekty z zakresu modernizacji budynków mogą dotyczyć renowacji części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych, renowacji lub adaptacji budynków na cele mieszkaniowe, modernizacji gospodarstw rolnych, a także działań w zakresie ułatwienia startu młodym rolnikom, różnicowania działalności w kierunku nierolniczym, odnowę i rozwój wsi. Wsparcie udzielane jest w ramach regionalnych programów operacyjnych i Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

W ramach PO „Infrastruktura i Środowisko” możliwe jest uzyskanie także wsparcia na inwestycje w infrastrukturę zdrowia o znaczeniu ponadregionalnym, a w ramach regionalnych programów operacyjnych – o znaczeniu lokalnym i regionalnym. Wsparcie przeznaczone jest na przebudowę i modernizację ośrodków ochrony zdrowia i na ich wyposażenie, a także na dostosowanie stanu technicznego istniejącej infrastruktury do zakupionego i użytkowanego sprzętu medycznego.

Finansowanie ze środków budżetowych

Oprócz wymienionych powyżej środków w dokumencie zostały szczegółowo omówione możliwości finansowania „POKA” ze środków budżetowych pozostających w dyspozycji Ministra Gospodarki. W ustawie budżetowej na 2008 r. zarezerwowano środki finansowe w wysokości 4.248 tys. zł na realizację zadań wynikających z „Programu usuwania azbestu i wyrobów za-

wierających azbest, stosowanych na terytorium Polski”. Środki te mogą zostać przeznaczone na realizację zadań ujętych w blokach tematycznych wskazanych w „Programie ...”:

- Blok I – plany – 1 033 tys. zł,
- Blok II – działalność informacyjno-popularyzacyjna – 1 914 tys. zł,
- Blok III – monitoring i koordynacja realizacji „Programu ...” – 500 tys. zł,
- Blok IV – zdrowie – 800 tys. zł.

Środki z budżetu państwa w 2008 roku powinny być przeznaczone przede wszystkim na realizację zadań najpilniejszych oraz wymagających kontynuacji działań realizowanych w latach 2003-2007.

Środki budżetowe pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki na lata 2009-2032 (łącznie 53 mln zł) podzielone są na dwie pule:

- I pula przeznaczona na realizację zadań przez Jednostkę Koordynacyjną (24 mln zł),
- II pula to środki finansowe przeznaczone na udzielanie dotacji w trybie konkursowym wyboru ofert na realizację zadań przewidzianych w „POKA” (29 mln zł).

Z II puli będzie finansowane m.in.:

- wsparcie opracowania i aktualizacji gminnych, powiatowych i wojewódzkich programów usuwania wyrobów zawierających azbest,
- wsparcie prac przygotowawczych dla oczyszczania z azbestu publicznych terenów i obiektów (dokumentację).

Dla wzmocnienia poziomu gminnego i powiatowego niezbędne jest wprowadzenie regulacji prawnej umożliwiającej desygnowanie określonej puli przychodów pochodzących z kar i opłat za korzystanie ze środowiska na działania związane z usuwaniem wyrobów zawierają-

cych azbest. Wsparcie powinno być przeznaczone na dofinansowanie usługi polegającej na bezpiecznym usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Kosztami kwalifikowanymi dofinansowania usługi bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest powinny być koszty:

- demontażu wyrobów zawierających azbest,
- transportu odpadów zawierających azbest,
- złożeniu odpadów zawierających azbest na właściwym składowisku.

Wsparcie zgodnie z założeniami nie powinno przekroczyć 80% całego kosztu usługi. Wielkość wsparcia zostanie określona, jako stała kwota odniesiona do jednostki fizycznej usuwanego odpadu (np. m² pokrycia dachowego, m² izolacji ściiennej, Mg rur, mg unieszkodliwionego azbestu). Beneficjentami wsparcia będą spełniający wymagania prawa przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie bezpiecznego usuwania azbestu. Przedsiębiorcy-beneficjenci będą wybierani w przetargach organizowanych przez gminy lub powiaty.

Wsparcie ma być udzielone po:

- potwierdzeniu przez przedsiębiorcę:
- złożeniu odpadów zawierających azbest na składowisku odpadów;
- oczyszczeniu terenu, na którym był prowadzony demontaż wyrobów zawierających azbest;
- rozliczeniu kompleksowej usługi.

WAŻNE!

Niedopuszczalne ma być łączenie wsparcia na usunięcie azbestu ze wsparciem na termomodernizację, jeśli jej koszt obejmuje usunięcie azbestu.

Założenia dotyczące finansowania programu dają szansę na to, że eliminacja azbestu będzie wykonywana profesjonalnie. Będzie to jednak możliwe jedynie, jeśli wykonawcy

prac będą wybierani spośród firm, które są poddawane kontrolom wypełniania wymogów prawa. Dotychczas zbyt często występowały sytuacje, gdy przetargi wygrywały najtańsze firmy, które nie przestrzegały procedury. Zatem zamiast poprawy sytuacji następowało pogorszenie. Szkodliwość wyrobów

azbestowych została często zwiększona w wyniku rozproszenia w środowisku podczas niewłaściwego demontażu lub składowania w przypadkowych miejscach, w celu maksymalnego obniżenia kosztów. Również nie przestrzeganie praw pracowników wykonujących te prace naraża ich na zwiększone

ryzyko zachorowań na ciężkie, często śmiertelne choroby. Właściwie adresowana pomoc publiczna powinna stanowić bodziec do poprawy pozycji konkurencyjnych profesjonalnych firm zajmujących się usuwaniem azbestu. ■

Krzysztof Choromański

Pytania i odpowiedzi

 Który organ: starosta czy marszałek województwa jest właściwy do ustalenia zaległej opłaty melioracyjnej za rok 1995 i według jakich przepisów powinien postępować?

Ustawa – Prawo wodne w art. 204 ust. 3 rozstrzyga, że w sprawach opłat należnych za okres sprzed wejścia w życie ustawy, tj. sprzed 1 stycznia 2002 r., stosuje się przepisy dotychczasowe.

Ustalając obowiązek spłaty opłat melioracyjnych za wykonane na koszt Skarbu Państwa urządzenia melioracji szczegółowej przed dniem 1 stycznia 2002 r., marszałek województwa ma obowiązek stosować zgodnie z art. 204 przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy z daty wykonania tych urządzeń.

Zastosowanie muszą znaleźć przepisy poprzednio obowiązującej Ustawy z dnia 24 października 1974 r. Prawo wodne (Dz.U. Nr 38, poz. 230 z późn. zm.).

WAŻNE!

W myśl przepisów art. 93 ust. 1 i 94 Ustawy z 1974 r. obowiązujących w 1995 r. opłatę melioracyjną wnoszą na rzecz państwa zainteresowani właściciele nieruchomości, na które to nieruchomości dodatni wpływ wywierają urządzenia melioracji

wodnych szczegółowych, wykonane na koszt państwa.

Inaczej sprawa wygląda z organem właściwym do zajęcia się sprawą i wydania decyzji dzisiaj.

W okresie obowiązywania Ustawy z dnia 24 października 1974 r. Prawo wodne opłaty melioracyjne stosownie do art. 93 ust. 2 ustawy ustalał w drodze decyzji Starosta wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej i był on właściwy stosownie do art. 5 § 1 pkt 1 Ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji do żądania wykonania w drodze egzekucji administracyjnej obowiązków wynikających z decyzji.

Jednak obecnie nie znajdują w tym zakresie zastosowania przepisy ustawy z 1974 r. W przepisie art. 204 ust. 3 ustawy z 2001 r. chodzi o zasadę, że „prawo nie działa wstecz” przy ustalaniu samej należności, a nie dotyczy on właściwości organu do egzekwowania należności. Co do wykonania obowiązków wynikających z decyzji wydanej przed dniem

1 stycznia 2002 r., właściwość organu odnośnie do żądania wykonania obowiązków wynikających z decyzji jest jednoznacznie ustalona w art. 5 § 1 ust. 1 Ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji i organem tym jest właściwy do orzekania organ I instancji. Organem właściwym do orzekania w I instancji zgodnie z art. 74b Ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne, co do ustalania opłat melioracyjnych, jest marszałek województwa i on jest organem właściwym do ściągania rat ustalonych wcześniejszą decyzją.

Obecnie ustalenie opłaty melioracyjnej należy w świetle ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. do marszałka województwa, a nie do starosty i to również do ustalenia opłaty za rok 1995 (jak i każdy inny rok sprzed wejścia w życie ustawy z 2001 r.). Marszałek województwa również jest uprawniony do żądania wykonania egzekucji administracyjnej obowiązków wynikających z tej decyzji. ■

dr Michał Kuliński

W następnych numerach:

1. Aktualności prawne dotyczące opłat i funduszy w ochronie środowiska
2. Dostęp do informacji o środowisku w sieci teleinformatycznej
3. LIFE + wnioski w roku 2008

 Przez zasypanie rowu przydrożnego odprowadzającego wody opadowe doszło do zmiany stanu wody na gruncie, co oznacza wymierne straty dla właściciela tego gruntu. Czy w takiej sytuacji o odszkodowanie można wystąpić od razu do sądu, czy konieczne jest przed wystąpieniem do sądu wyczerpanie drogi postępowania administracyjnego?

W myśl art. 29 Ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne właściciel gruntu, jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej, nie może zmieniać stanu wody na gruncie, a zwłaszcza kierunku odpływu znajdującej się na jego gruncie wody opadowej ani kierunku odpływu ze źródeł, ze szkodą dla gruntów sąsiednich oraz odprowadzać wód i ścieków na grunty sąsiednie. Przepis ten nakłada ponadto na właściciela gruntu obowiązek usunięcia przeszkód oraz zmian w odpływie wody, powstałych na jego gruncie na skutek przypadku lub działania osób trzecich, ze szkodą dla gruntów sąsiednich.

W przypadku naruszenia ustanowionych zasad gospodarowania wodą, ustawa wyposaża organy władzy samorządowej w uprawnienia służące wymuszeniu ich powstrzymania lub usunięcia. Jeżeli spowodowane przez właściciela zmiany stanu wody na gruncie szkodliwie wpływają na grunty sąsiednie, wójt, burmistrz lub prezydent miasta może w decyzji nakazać właścicielowi gruntu przywrócenie stanu poprzedniego lub wykonanie urządzeń zapobiegających szkodom (art. 29 ust. 3). W przypadku zamierzeń zasadniczo ingerujących w sto-

sunki wodne, ustawa nakłada obowiązek uzyskania pozwolenia wodnoprawnego (art. 122).

Szeroki zakres oddziaływania administracyjnego na właścicieli gruntów w przedmiocie gospodarowania przez nich zasobami wodnymi idzie w parze z regulacją dochodzenia roszczeń z tym związanych, wyraźnie preferując tryb administracyjny (w myśl art. 186 ust. 1 Prawo wodne, w sprawie naprawienia szkód innych niż określone w art. 16 ust. 3: *Właścicielowi gruntów zalanych podczas powodzi w wyniku nieprzestrzegania przepisów ustawy przez właściciela wody lub właściciela urządzenia wodnego przysługuje odszkodowanie na warunkach określonych w ustawie* i art. 17 ust. 1: *Jeżeli śródlądowa woda powierzchniowa płynąca lub wody morza terytorialnego albo morskie wody wewnętrzne zajmą trwale, w sposób naturalny, grunt niestanowiący własności właściciela wody, grunt ten staje się własnością właściciela wody* droga sądowa przysługuje po wyczerpaniu trybu administracyjnego określonego w ust. 3 art. 186).

Zasadniczy dla dochodzenia roszczeń art. 186 dzieli więc szkody na

wymienione w art. 16 ust. 3 i art. 17 ust. 1 Prawo wodne i inne. Te pierwsze to albo szkody spowodowane zalaniem gruntu właściciela wodami powodziowymi w wyniku nieprzestrzegania przepisów ustawy przez właściciela wody lub właściciela urządzenia wodnego, albo szkody spowodowane zalaniem wodą powierzchniową płynącą lub wodą morza terytorialnego, względnie morskimi wodami wewnętrznymi, w wyniku czego następuje trwałe zajęcie, w sposób naturalny, gruntu, który staje się wtedy własnością właściciela. W obu przypadkach właścicielowi przysługuje odszkodowanie „na warunkach określonych w ustawie”, co oznacza odesłanie do art. 186 ust. 2 Prawa wodnego, przewidującego ograniczenie naprawienia szkody do strat poniesionych przez poszkodowanego, a zatem z wyłączeniem utraconych korzyści.

Takie przeciwstawienie szkód określonych w art. 16 ust. 3 i 17 ust. 1 Prawo wodne i innych w kontekście art. 186 ust. 3 Prawa wodnego pozwala przyjąć, że te „inne” nie mogą być dochodzone przed sądem dopóty, dopóki nie zapadnie ostateczna decyzja administracyjna w tym względzie albo decyzja taka nie za-

Opłaty i fundusze w ochronie środowiska

WYDAWCA: Verlag Dashofer Sp. z o.o., ul. Senatorska 12, 00-082 Warszawa
tel.: (+48 22) 559 36 01 ~ 05, 559 36 54, faks: 829-27-00, 829-27-27

Redaktor odpowiedzialny: Agnieszka Szewczyk, szewczyk@dashofer.pl, www.dashofer.pl

Redakcja i korekta techniczna: Jolanta Stypułkowska. Skład: Dariusz Ziach. Druk: Semafic, Warszawa

Prenumerata: wersja drukowana: kwartalna 76 zł (+ koszt wysyłki), roczna 273,60 zł (10% taniej + koszt wysyłki).

wersja online: kwartalna 65 zł + 22% VAT, roczna 231,40 zł (10% taniej) + 22% VAT.

Wpłaty kierować na rachunek:

Verlag Dashofer Sp. z o.o. Bank Handlowy S.A., nr 90-10301508-000000800916003.

Redakcja odpowiada na łamach gazety na wybrane pytania Czytelników przesłane faksem lub pocztą.

© 2008 Dashofer Holding Ltd & Wydawnictwo Verlag Dashofer. Wszystkie prawa zastrzeżone.

Przedruk w całości lub we fragmentach i rozpowszechnianie bez zgody wydawcy zabronione.

Ze względu na stałe zmiany w polskim prawie oraz niejednolite interpretacje przepisów

Wydawnictwo nie ponosi odpowiedzialności za zamieszczone informacje.

padnie w terminie trzech miesięcy od zgłoszenia żądania przez poszkodowanego, bez względu na charakter przyczyny, która spowodowała powstanie szkody.

Zróznicowana jest jedynie właściwość organów, przed którymi szkoda

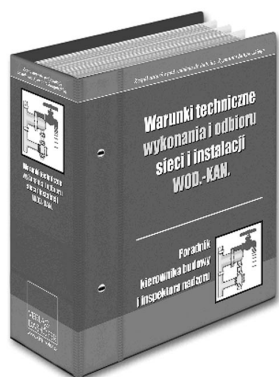
może być dochodzona, w zależności od tego, czy jest ona następstwem wydania pozwolenia wodnoprawnego czy innych zdarzeń. W konsekwencji należy przyjąć, że roszczenie o naprawienie szkody spowodowanej zalewaniem gruntu (nieruchomości) na skutek zahamowania

spływu wody – poza przypadkami, o których mowa w art. 16 ust. 3 i art. 17 ust. 1 Prawa wodnego – może być dochodzone przed sądem nie wcześniej niż po wyczerpaniu drogi postępowania administracyjnego.

dr Michał Kuliński

Warunki techniczne wykonania i odbioru sieci i instalacji WOD.-KAN.

Fachowa publikacja dla kierowników budowy sieci sanitarnych oraz inspektorów nadzoru stosujących wymogi polskich norm

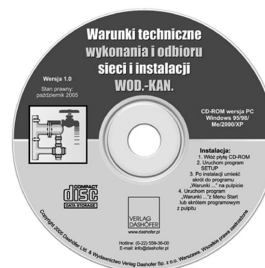

Twoje korzyści z poradnika!

- Praktyczna pomoc w codziennym rozwiązywaniu problemów z zakresu **sieci wodociągowej i kanalizacyjnej**
- Wykaz Funduszy unijnych przeznaczonych dla przedsiębiorstw zajmujących się działalnością w zakresie sieci sanitarnych
- Komentarze oparte na **aktualnych przepisach prawnych**
- Fachowe **porady, wskazówki, praktyczne ujęcie zagadnień związanych z odbiorem sieci**
- **Konkretne wskazówki i porady fachowców!**

Dodatkowo na płycie CD:

- **Wzory wniosków, umów i pozwoleń niezbędnych przy podłączeniu sieci**
- **Wybrane akty prawne, dyrektywy i rozporządzenia**

KUPON ZAMÓWIENIOWY – WYPEŁNIJ I WYŚLIJ FAKSEM – 022 829 27 00, 829 27 27

Warunki techniczne wykonania i odbioru sieci i instalacji wod.-kan.

Wydanie podstawowe, ok. 1200 stron.
Cena: ~~299~~ **254,15 zł** + koszty wysyłki
Aktualizacja 0,70 zł/str. A5 + koszty wysyłki

Forma płatności: za pobraniem przelewem

Tak, zamawiam

egzemplarzy

**Tylko teraz
rabat 15% + kubek
gratis!**

Tak, zamawiam aktualności e-mail gratis:

e-cio i transport e-podatki e-Kadry i płace e-zmiany prawa

Zamówienie produktu jest jednoznaczne z zamówieniem aktualizacji. Abonament na aktualizacje nie jest obowiązkowy. Rezygnacji mogą Państwo dokonać tylko pisemnie. Mają Państwo prawo do zwrotu produktu w ciągu 14 dni od dostarczenia. Brak zwrotu w tym terminie jest jednoznaczny z zakupem produktu i zobowiązuje Państwa w przypadku płatności przelewem do opłacenia załączonej faktury. Po upływie 14 dni od otrzymania nie można zwrócić produktu. Dodatkowe informacje: (022) 559 36 00, 559 36 66, 559 36 42.

Firma/Instytucja:..... NIP: _____

Adres:..... Stanowisko:.....

Imię i nazwisko:.....

Branża:..... Telefon:..... Fax:..... e-mail:.....

Liczba pracowników: 1-20 21-100 101-200 powyżej 200

WWW.ODF0808

Data: __-__-2008 r.

Pieczęć/podpis.....

Dobrowolnie wyrażam zgodę na otrzymywanie informacji handlowych drogą elektroniczną oraz na przetwarzanie moich danych osobowych przez Wydawnictwo Verlag Dashofer Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, przy ul. Senatorskiej 12, w celu realizacji mojego zamówienia, jak również w celach marketingowych. Państwa dane są chronione zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych (Dz.U. Nr133/97, poz.883). Zapewniamy klientom prawo do wglądu i zmiany swoich danych osobowych.

Data: __-__-2008 r.

Podpis:.....